

Vynucování práva EU

Žaloby k Soudnímu dvoru EU

301 - 2023

3 základní funkce SD EU

1. řešení sporů, ukládání sankcí
2. ústavní (správní) soud
3. zajištění jednotného výkladu práva EU

Připomenutí **struktury Soudního dvora**

EU:

- Soudní dvůr
- Tribunál

Objekty vynucování práva (vůči komu)

Vynucování

- vůči *členským státům*
- vůči *orgánům EU*
- vůči *jednotlivcům*

Vynucování práva EU – přehled 1

- **vůči členským státům:**
- na podnět Komise – Soudní dvůr
 - správní řízení před Komisí
 - žaloba Komise nebo čl.státu k ESD, rozsudek ESD
 - nerespektování rozs. ESD: další řízení před Komisí
 - návrh Komise ESD na uložení pokuty – pokuta ESD
- na podnět Komise – Rada
 - nadměrný schodek veřejného rozpočtu, rozh. Rady
- na podnět jednotlivce
 - předběžná otázka, odpovědnost typu Francovich
 - podnět Komisi – řízení před Komisí atd.

Vynucování práva EU – přehled 2

- **vůči jednotlivcům (zejména podnikům)**
 - řízení před Komisí, rozhodnutí Komise (pokuta)
 - žaloba k Tribunálu (- ESD)
 - výkon rozhodnutí
- **vůči orgánům EU**
 - žaloba na neplatnost aktu
 - žaloba na nečinnost

Subjekty vynucování práva EU (kdo vynucuje)

Unijní orgány:

- KOMISE (správní řízení)
- SOUDNÍ DVŮR (soudní řízení)
- Rada EU – jen zcela výjimečně a mimořádně

Orgány členských států:

- správní orgány, soudy

Vynucování práva vůči členským státům *podrobně* - 1

- Porušení unijního práva členským státem:
- **jen orgány EU**
- obecná porušení práva EU:
 - **správní řízení (Komise)**
 - **soudní řízení (SD)** (návrh Komise – **uvážení**)
 - event. **finanční postih** rozhodnutím SD na návrh Komise
 - čl. 258, 260 a 271 SFEU
 - (žaloba může být podána i jiným členským státem – velmi vzácné)

Vynucování práva vůči členským státům – *podrobně* - 2

- Následky nerespektování rozsudku SD:
 - stát se stále nepodřídil rozhodnutí SD: návrh Komise na finanční postih (čl. 260)
 - **formy pokuty:**
 - paušální částka** – podle následků, odstrašení
 - penále** (po dnech apod.) – tlak na ukončení
 - obojí zároveň**

Kalkulace penále 2021

- **výpočet penále (denní sazba):**

= základ (2 683 EUR) x Z x T x n

Z = koef. závažnosti (1 – 20)

T = koef. trvání (1 – 3)

n = koef. platební schopn. (0,08 – 4,95)

- **výpočet jednorázového paušálu:**

základ = 2 656 000 EUR

násobí se koef. „n“, minimální paušál podle tabulky

2021:

Základní paušální pokuta (jednorázová) je EUR 2 656 000. Pro ČR EUR 1 310 000 (násobeno koef. „n“).

Základní částka pro denní penále (tj. za každý den porušování) je EUR 2 683, ta se násobí koeficienty

Koef. „n“ je pro ČR 0,59 (SR 0,31)

(Jen pro zajímavost)

SDĚLENÍ KOMISE

Úprava výpočtu paušálních částek a penále, které Komise navrhuje v rámci řízení o nesplnění povinnosti u Soudního dvora Evropské unie, po vystoupení Spojeného království z EU
(2021/C 129/01)

Komise určuje referenční hodnotu koeficientu „n“ pomocí průměru každého z obou používaných prvků, tj. HDP a počtu zástupců v Evropském parlamentu.

Průměr se vypočítá takto: faktor „n“ je geometrický průměr vypočítaný na základě druhé odmocniny součinu koeficientů založených na HDP členských států a počtu křesel v Evropském parlamentu. Vypočítá se na základě této rovnice:

$$\sqrt{\frac{GDP_n}{GDP_{avg}} \times \frac{Seat_n}{Seat_{avg}}}$$

Vynucování práva vůči členským státům - 3

- **Zvláštní sankční systém pro nadměrný schodek veřejných financí** (čl. 126 SFEU)
- rozhoduje Rada na doporučení Komise
- výzva nevyslyšena:
 - výzva EIB – přehodnotit úvěrovou politiku
 - kauce
 - pokuta

Vynucování práva vůči členským státům - 4

Zvláštní právně politická odpovědnost podle článku 7 Smlouvy EU

1. Rozhodnutí **Rady** (4/5) o **nebezpečí** porušení základních hodnot EU (hrozba)
2. Rozhodnutí **Evropské rady** (jednomysl.) o tom, že **došlo k závažnému porušení**
3. Eventuální rozhodnutí **Rady** (kvalif.větš.) o **suspenzi členských práv**

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům - přehled

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž) ukládá pokuty
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí Komise žalobou na neplatnost, zrušení, změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261, 263

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům - *podrobněji*

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž) ukládá pokuty (nařízení 1/2003)
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí Komise žalobou na neplatnost, zrušení, změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261 (229), 263 (230)
- **vykonatelnost rozhodnutí o pokutě:**
Komise požádá soud členského státu podle sídla povinného

Příklady nedávných velkých pokut uložených Komisí

Brusel - Evropská komise potrestala americký **Google**. Za **zneužívání dominantního postavení** operačního systému Android pro mobilní zařízení mu udělila největší pokutu v historii ve výši **4,34 miliardy eur** (okolo 110 miliard Kč).

Google musí nezákonných praktik zanechat nejpozději do 90 dní, jinak mu hrozí další sankce v podobě pokuty ve výši až pěti procent celosvětového průměrného denního obratu mateřské firmy Alphabet. 2018

Google dostal již třetí pokutu za zneužívání svého postavení na trhu - **1,49 miliardy eur** (38,2 miliardy Kč) kvůli omezování konkurentů na trhu s internetovou reklamou,

V roce 2017 dostal americký podnik od komise pokutu **2,42 miliardy eur** za zvýhodňování své služby pro porovnávání obchodních nabídek.

Evropská komise (EK) vyměřila pokutu **1,07 miliardy eur** (27,46 mld Kč) pěti **bankám** za **účast v kartelu** - Barclays, Citigroup, JPMorgan, MUFG a Royal Bank of Scotland. Švýcarská banka UBS se pokutě vyhnula tím, že EK na existenci kartelu upozornila.

Banky Barclays, Royal Bank of Scotland, Citigroup a JPMorgan dostaly pokutu zhruba **811,2 milionů eur** (20,84 miliardy Kč) za účast v kartelu nazvaném Forex – Three Way Banana Split. ---- Barclays, RBS a MUFG Bank pak byly pokutovány částkou zhruba 257,7 milionů eur (6,62 miliardy korun) za účast na dalším kartelu nazvaném Forex – Essex Express.

Vynucování práva EU vůči orgánům EU

- čl. 263 – žaloba na neplatnost legislativního nebo jiného aktu EU
- neplatnost i v rámci řízení o předběžné otázce
- čl. 268 – žaloba na náhradu škody způsobené orgánem EU

Žaloba na neplatnost - 1

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU

Soudní dvůr Evropské unie přezkoumává legalitu legislativních aktů (sekundárního práva)

AKTIVNÍ LEGITIMACE - *privilegovaní žalobci* – žaloba podána členskými státy, Evropským parlamentem, Radou nebo Komisí

Žaloba na neplatnost – 2 (jednotlivci)

NEPRIVILEGOVANÍ ŽALOBCEI – *právní zájem + těsnější vztah*

(čl. 263/3) Každá **fyzická nebo právnická osoba** může podat žalobu proti

- 1) **aktům, které jsou jí určeny** nebo
- 2) **aktům, které se jí bezprostředně a osobně dotýkají**

(relativně malý počet případů – Soudní dvůr není určen jednotlivcům)

Jednotlivec – časté případy

proti rozhodnutí:

- postih ze strany Komise za porušení soutěžních pravidel,
- reakce na schválení Komisí kartelové dohody mezi konkurenty,
- reakce na souhlas Komise se státní podporou

proti nařízením:

- uložení antidumpingového cla vývozci z nečlenského státu do EU (nařízení),
- uložení vyrovnávacího cla vývozci z nečlenského státu do EU, který obdržel od svého státu podporu (nařízení)

Důvody neplatnosti

- A. Nedostatek pravomoci – absolutní, relativní vč. principu subsidiarity (C-376/98 – tabáková reklama)**
- B. Podstatné formální vady aktu (např. chybějící nebo nedostatečné odůvodnění aktu)**
- C. Porušení Smlouvy o EU, Smlouvy o fungování EU nebo pravidla k jejímu provedení (nikoli akty sekundárního práva)**
- D. Zneužití pravomoci**

Žaloba na nečinnost - čl. 265

Žaloba na nečinnost - čl. 265

orgán EU odmítá vydat akt (rozhodnout), je-li povinnost akt vydat

aktivní legitimace: jako u žaloby na neplatnost

podmínka platné žaloby: předchozí vyzvání - pak 2 + 2 měsíce

deklaratorní rozsudek (jen konstatování, žádné opatření, vliv na event. vymáhání náhrady škody)

(většinou jde o nečinnost Komise)

----- 16 11 23 -----

Pravomoc a příslušnost SD EU

Soudní soustava EU: SD EU + soudy členských států

rozdělení pravomoci - podle svěřených pravomocí (co nesvěřeno, zůstává soudům členských států)

Rozdělení působnosti uvnitř SD EU

SD: spíš jako „*ústavní soud*“ – cca 600 věcí ročně

Tribunál: spíš jako *správní soud* – cca 1000 věcí ročně
(převažují ochranné známky a soutěž) + jakožto
pracovněprávní soud - 150 věcí ročně

Dělbá příslušnosti mezi SD a Tribunálem:

- žaloby na porušení povinnosti členského státu: vždy SD
- žaloby na neplatnost a na nečinnost: jednotlivci - Tribunál, jiní žalobci - SD
- žaloby na náhradu škody: Tribunál
- řízení o předběžné otázce: jen SD

Řízení před Soudním dvorem EU

Prameny: SFEU, STATUT, JEDNACÍ ŘÁD

Zahájení řízení - Návrh na zahájení řízení (ve sporném řízení žaloba) písemný.

Předseda soudu ustanoví soudce-zpravodaje. Ustanoven generální advokát.

Žaloba se doručuje odpůrci (u sporného řízení). Do 1 měsíce tento podá vyjádření k žalobě (žalobní odpověď - replika). Lze opakovat - vyjádření žalobce k replice (duplika) a odpověď žalovaného na ně.

Soudce-zpravodaj: jakému senátu věc přidělit (3-člennému, 5-člennému, velkému, plénu), zda je nutné ústní jednání, zda se lze obejít bez stanoviska generálního advokáta. Spojování věcí.

Generální advokát: posuzuje věc z odborného (právního) hlediska, jako kdyby byl soudcem. Vydává stanovisko GA (svůj závěr). Soudci poté mohou nebo nemusí toto stanovisko respektovat.

Řízení před Soudním dvorem EU

Senáty - samosoudce u TRIBUNÁLU

Ústní jednání před SD lze, pokud žádná ze stran nepodá námitky (běžná praxe zejména u řízení o předběžné otázce). Tribunál: ústní jednání povinné.

Závěr řízení

Soudci (členové senátu) přijímají rozhodnutí na neveřejném zasedání (deliberace) konsensem. Není-li konsensus možný, je rozhodnutí přijato hlasováním, a to prostou většinou. Separátní vota se nezveřejňují.

Formy rozhodnutí: - **rozsudek** (nález - rozhodnutí ve věci samé), - **usnesení o zastavení řízení**, - **stanovisko** (viz dále).

Rozsudek je závazný ode dne vyhlášení. Institut právní moci zde neexistuje. K dispozici na internetu na europa.eu.int (odkaz na orgány - ESD - CURIA).

Rozhodnutí o **náhradě nákladů řízení** je povinnou součástí každého rozsudku.

Soudní poplatek neexistuje.

Řízení před Soudním dvorem EU

7. Stanoviska SD

SD může být požádán o zaujetí stanoviska k souladu mezinárodní smlouvy uzavírané EU s právem EU, případně k pravomocem EU při uzavírání smlouvy.

8. Jazyk řízení

Jazykem řízení je kterýkoli z úředních jazyků EU, tedy i čeština. Jazyk si volí žalobce. Je-li odpůrcem členský stát nebo jednotlivec, je tímto jazykem jeho jazyk. Při ústním jednání se vše tlumočí do všech jazyků. Každý členský stát ve svých podáních užívá svůj vlastní jazyk.

9. Vedlejší účastník (intervener)

Může jím být instituce EU nebo členský stát, který není účastníkem (stranou) řízení a je na věci byt' i jen nepřímo zainteresován. Velmi oblíbený institut, i pro ČR.

10. Opravné prostředky

V soustavě SD - TRIBUNÁL existuje instanční princip, a proto i opravné prostředky. Nelze rozlišovat klasické opravné prostředky řádné a mimořádné.

a) Odporovatelnost rozsudku třetí stranou, b) Obnova řízení

c) Opravný prostředek proti rozsudku Tribunálu (obdoba našeho odvolání)

Lze podat opravný prostředek proti rozsudku TRI, a to do 2 měsíců ode dne jeho vyhlášení. Návrhem se lze domáhat zrušení rozsudku TRI. SD rozhodne novým rozsudkem.